

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 3. 7. 2024

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: 0131/SO/2024

Programová služba: Jednotka

Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska

Číslo autorizácie vysielania: AT/22

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „regulátor“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 1 zloženom z predsedníčky senátu doc. PhDr. Anikó Dušíkovej, CSc. a členov senátu Ivana Bindasa a PhDr. Marty Danielovej postupom podľa § 225 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. **začína správne konanie** voči vysielateľovi Rozhlas a televízia Slovenska vo veci možného porušenia **§ 25 písm. b)** zákona č. 264/2022 Z. z. v súvislosti s tým, že na programovej službe Jednotka dňa 5. 4. 2024 o cca 19:00 hod. odvysielal program *Správy RTVS*, v ktorom mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajského programu.

Úloha:

Kancelária Rady v zmysle § 123 zákona č. 264/2022 Z. z. oznámi účastníkovi konania začiatok správneho konania a zabezpečí nevyhnutné podklady a dôkazy pre rozhodnutie vo veci.

T: 17. 7. 2024

Z: ReO

Úloha:

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o začatí správneho konania.

T: 15. 7. 2024

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 3. 7. 2024

Podnet na preverenie č. 0131/SO/2024 zaevidovaný dňa 9. 4. 2024
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: Správy RTVS
Deň a čas vysielania: 5. 4. 2024 19:00 hod.

Programová služba: Jednotka
Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska
Číslo autorizácie: AT/22

Dátum: 26. 6. 2024

OBSAH PODNETU:

„Znežívanie (defraudácia) vysielacieho času plateného daňovými poplatníkmi v spravodajských reláciách vrcholovým manažmentom RTVS na propagáciu a presadzovanie svojich subjektívnych a zištných partikulárnych záujmov jednotlivých členov vrcholového manažmentu RTVS v súvislosti s predložením pilotnej verzie zákona o RTVS / STaR.“

Kancelária Rady vyzvala podávateľa o doplnenie, ten doručil doplnenie s dátumom vysielania 5. 4. 2024 a následným textom:

„Vo viacerých spravodajských a publicistických reláciách RTVS, vysielací čas ktorých je majetkom všetkých daňových poplatníkov a v širšom zmysle občanov SR , vzhľadom na nové financovanie RTVS, boli zverejnené stanoviská , hlavne generálneho riaditeľa RTVS a jeho podporovateľov, bez vyjadrenia kompetentného stanoviska predkladateľa nového zákona o RTVS/STaR zo strany zákonného predkladateľa - t.j. Ministerstvo kultúry SR, respektíve vlády SR. Preto nie je možné konkretizovať iba jednu reláciu spravodajstva alebo publicistiky RTVS, ale je nutné prešetriť všetky vystúpenia vrcholového manažmentu RTVS a ich priamych podriadených v zmysle, či boli vyvažované stanoviskom predkladateľa, ktorý na základe nikým nespochybných demokratických parlamentných volieb formuluje súčasný konkrétny názor o potrebe reflektovať súčasnú kultúrnu politiku štátu, vrátane vyváženého vysielania RTVS na základe výsledkov nikým nespochybných, demokratických parlamentných volieb.“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 8 ods. 4

Aktuálna publicistika je program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.

§ 25 Prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám

Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúceho aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

b) zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ namietal, že v spravodajstve RTVS došlo k zneužívaniu vysielacieho času, keďže prostredníctvom vrcholového manažmentu RTVS, hlavne generálnym riaditeľom RTVS a jeho podporovateľmi, sa propagovali či presadzovali subjektívne a zištné partikulárne záujmy ich jednotlivých členov, a to v súvislosti s predloženým novým zákonom, ktorý sa týka RTVS. K týmto praktikám malo dochádzať bez vyvažujúcich kompetentných vyjadrení resp. stanovísk zo strany predkladateľov nového zákona o RTVS - t. j. Ministerstva kultúry SR, respektíve vlády SR.

Program *Správy RTVS* je formát spravodajskej relácie prinášajúcej sumár najdôležitejších udalostí a má pravidelný vysielací čas – 19:00 hod. S ohľadom na predmet podnetu sme v rámci monitorovania daného vysielania zaznamenali v čase o cca 19:19:18 hod. príspevok s názvom *V Prahe debatovali o verejnoprávnom*, ktorý bol jedenásty v poradí a trval necelé dve minúty, pričom moderátor ho uviedol týmito slovami: *„Tisíce hlasov, to je názov nového seriálu, ktorý pripravuje netradičná koprodukcia Českého rozhlasu, RTVS a televízie Prima. Seriál zachytáva začiatky rozhlasového vysielania a jeho ďalší vývoj. V Prahe sa okrem iného debatovalo o podobe nového zákona o médiách verejnej služby na Slovensku.“*

V príspevku redaktorka na úvod informovala, že spustenie rozhlasového vysielania v bývalom Československu odkryje pripravovaný seriál, a to v netradičnej koprodukcii spolu aj s komerčnou televíziou. Následne dostal priestor generálny riaditeľ RTVS Ľuboš Machaj, ktorý priblížil, že daný seriál bude mapovať vývoj od začiatku vysielania až po obdobie druhej svetovej vojny. Redaktorka ďalej poznamenala: „René Zavoral ako prvý z riaditeľov verejnoprávnych médií v Česku, po zverejnení návrhu aktuálne diskutovaného zákona, ktorý predpokladá zrušenie súčasnej podoby Slovenského rozhlasu a televízie, vydal vyjadrenie na podporu RTVS.“ Generálny riaditeľ Českého rozhlasu René Zavoral potom prezentoval názor, že na Slovensku prebieha pokus o likvidáciu systému verejnoprávnych médií a zároveň snaha o tvorbu nového systému štátnych médií znamenajúcu niekoľkoročný krok dozadu. Redaktorka poukazovala na to, že na rozdiel od Slovenska, sú české verejnoprávne médiá naďalej financované z koncesionárskych poplatkov, pričom v súčasnej dobe prebieha debata smerujúca k ich navýšeniu. Taktiež podotkla, že riaditeľ Českej televízie považuje zrušenie koncesií za slabinu. Generálny riaditeľ Českej televízie kritizoval systém, v ktorom sú médiá verejnej služby finančne napojené na exekutívu. Ľ. Machaj konštatoval, že pre politické elity je typické realizovať viaceré zmeny v prípade RTVS (zrušenie koncesií, nový zákon o financovaní, zmena nového zákona o financovaní, pripravovaný nový zákon) bez konzultácie so samotnou inštitúciou, ktorej sa to týka. Zo strany moderátorky bolo pripomenuté, že k zmene financovania RTVS došlo na sklonku roka 2022 a k zlúčeniu Slovenskej televízie a Slovenského rozhlasu ešte v roku 2011. Dodala, že celé toto obdobie pretkávala debata o verejnoprávnom. Historik médií Martin Groman uviedol, že verejnoprávnosť ako koncept pochádza predovšetkým z povojnového Nemecka, pričom slúži ako obrana proti zneužívaniu vysielacích médií politikmi. Na záver redaktorka spomenula, že k slovenskému zákonu o médiách verejnej služby došlo viac ako tristo pripomienok, s ktorými sa momentálne zaoberá ministerstvo kultúry. Dodala, že pôvodný návrh zákona kritizuje aj Medzinárodné združenie verejnoprávnych médií, ktoré v tejto veci požaduje prispôbenie sa medzinárodným štandardom a pripravovanému právu Európskej únie.

* * *

Program sme posudzovali na základe ustanovenia **§ 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**, ktorý povinnosť upravuje nasledovne:

„Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

Medzi kritériá objektivity vo všeobecnosti zahŕňame: relevanciu, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absenciu stránenia.

V podávateľom namietanom programe *Správy RTVS*, bol odvysielaný príspevok, ktorý zmieňoval pripravovaný nový zákon o RTVS, ktorý má meniť súčasnú podobu RTVS. V podaní sa poukazovalo na to, že príspevky či správy, kde sa informuje o novom zákone resp. sa spomína, sú subjektívne a nevyvážené, čo má byť spôsobené najmä absenciou stanovísk zo strany jeho predkladateľov.

V monitorovanom príspevku z Prahy informujúcom o príprave nového seriálu sa spomínal aj nový zákon prinášajúci zmeny v rámci RTVS, s negatívnym podtónom, a to spolu s ďalšími informáciami na pozadí témy týkajúcej sa medzinárodnej spolupráce v rámci chystaného koprodukčného projektu, ktorý bude divákovi približovať začiatky rozhlasového vysielania v medzivojnovom Československu. V kritickom kontexte sa nespomínali iba záležitosti okolo nového zákona, za ktorými stojí súčasná vládna garnitúra, ale aj počiny, ktoré sa udiali počas vlády Eduarda Hegera (zrušenie koncesionárskych poplatkov resp. zmena spôsobu financovania verejnoprávnych médií bez konzultácie s RTVS). Podstatou príspevku nebolo ani tak rozoberanie nového zákona a kritika už predtým prijatých opatrení

ohľadne RTVS, ale skôr prezentácia verejnoprávnosti resp. finančnej nezávislosti z českej odbornej perspektívy a tiež informovanie o novom seriálovom projekte.

Čo sa týka nového zákona, k nemu sa v najväčšej miere vyjadrovala redaktorka, a to najrozsiahlejšie v záverečnom konštatovaní: „K zákonu o médiách verejnej služby na Slovensku prišli viac ako tri stovky pripomienok, s ktorými sa aktuálne vysporiadať ministerstvo kultúry. Medzinárodne združenie verejnoprávných médií EBU kritizovalo pôvodný návrh ako nebezpečný pre demokraciu. Žiada, aby ho Slovensko prispôbilo medzinárodným štandardom a pripravovanému právu Európskej únie...“

Redaktorka takisto povedala, že generálny riaditeľ Českého rozhlasu R. Zavoral patril medzi prvých čelných predstaviteľov verejnoprávných médií zo zahraničia, ktorý, v prípade nového zákona, vyjadril podporu RTVS. Samotný R. Zavoral poznamenal: „To, čo sa odohráva na Slovensku je podľa mňa likvidácia toho klasického systému verejnoprávných médií a naopak tvorba nového systému štátnych médií a mám pocit, že tady se vrátíme minimálne pětatřicet let spátky.“

Ľ. Machaj v prípade nového zákona v krátkosti skonštatoval, že ide o jednu z ďalších vecí, ktoré politické elity nekonzultovali priamo s RTVS.

Dané kritické zmienky, smerom k novému zákonu, boli všeobecného rázu, t. j. v obširnej miere nerozoberali jeho podobu a neobsahovali negatívne vyjadrenia smerom ku konkrétnym predkladateľom, predstavovali však len jeden názorový pohľad na verejnoprávnosť a s tým súvisiace dianie na Slovensku ohľadne nového zákona o RTVS. Z daného dôvodu považujeme za problematické, že v príspevku nezazneli aj interpretácie argumentov podporujúce zákon resp. priame vyjadrenia osôb zastávajúcich v tejto otázke druhú stranu, ktoré by tak mohli vyvažovať vyššie uvádzané kritické tvrdenia.

Vzhľadom na uvedené, si myslíme, že príspevok mohol obsahovať nedostatky zakladajúce podozrenie pre možné porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedeného sa domnievame, že vysielateľ odvysielaním programu *Správy RTVS* dňa 5. 4. 2024 o cca 19:00 hod. na programovej službe Jednotka **mohol porušiť ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 0131/SO/2024)

Monitorované vysielanie: Správy RTVS

Deň vysielania: 5. 4. 2024

Čas vysielania: cca 19:00 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca:

18:58:52 začiatok monitorovaného záznamu

- koniec programu *Krátke počasie*

18:59:58 – začiatok programu *Správy RTVS*

- úvodné slová:

Moderátor: „Slovensko sa pripravuje na druhé kolo prezidentských volieb. Prichádzajú aj voliči zo zahraničia. Sú tu Správy RTVS. Dobrý večer.“

- úvodná zvučka; prehľad správ

príspevky:

1. Vypravili mimoriadny volebný vlak
2. Zo zahraničia na voľby lietadlom
3. Výstavba križovatky D1/D4 ide podľa plánov
4. Prioritou vlády je zvýšiť minimálnu mzdu
5. RRZ: Deficity budú neudržateľne vysoké
6. Vyššia tarifná mzda pre železničiarov
7. Pre útok na humanitárny konvoj padajú hlavy
8. UNHCR odsudzuje Izrael za činy v pásme Gazy
9. Europol vytvoril veľkú databázu zločincov
10. Nálady vo Švédsku sa po vstupe do NATO menia

- prehľad ďalších správ

11. V Prahe debatovali o verejnoprávnosti (19:19:18)

Moderátor: „Tisíce hlasov, to je názov nového seriálu, ktorý pripravuje netradičná koprodukcija Českého rozhlasu, RTVS a televízie Prima. Seriál zachytáva začiatky rozhlasového vysielanie a jeho ďalší vývoj. V Prahe sa okrem iného debatovalo o podobe nového zákona o médiách verejnej služby na Slovensku.“

Redaktorka: „Po Británii a BBC bolo Československo v Európe len druhé, ktoré spustilo rozhlasové vysielanie. Jeho začiatky odkryje nový televízny seriál pripravovaný v réžii Českého rozhlasu v koprodukcii, netradične, s komerčnou televíziou Prima a slovenskou RTVS.“

Ľuboš Machaj, generálny riaditeľ RTVS: „Seriál by mal zachytiť vlastne historický vývoj za 40 rokov. Takto asi. 40 rokov až po druhú svetovú vojnu.“

Redaktorka: „René Zavoral ako prvý z riaditeľov verejnoprávných médií v Česku, po zverejnení návrhu aktuálne diskutovaného zákona, ktorý predpokladá zrušenie súčasnej podoby Slovenského rozhlasu a televízie, vydal vyjadrenie na podporu RTVS.“

René Zavoral, generálny riaditeľ Českého rozhlasu: „To, čo se odohráva na Slovensku je podľa mňa likvidácia toho klasického systému verejnoprávných médií a naopak tvorba nového systému štátnych médií a mám pocit, že tady se vracíme minimálne päťdesiat let späť.“

Redaktorka: „České verejnoprávne médiá nie sú, na rozdiel od tých slovenských, napojené na štátny rozpočet, ale naďalej financované z koncesionárskych poplatkov. O ich podobe a výške sa v Česku už niekoľko mesiacov zväzda debata, ktorá smeruje k ich navýšeniu. Zrušenie koncesíí na Slovensku označil za slabinu riaditeľ Českej televízie.“

Ján Souček, generálny riaditeľ Českej televízie: „Financovaní médií veřejné služby, které je jakoukoliv částí činí závislími na exekutivě, není dobrá cesta. Že to je vlastně další prvek, který ta média přibližuje k typu médií státních.“

Ľuboš Machaj: „To, že budú zrušené koncesie, nikto s nami nekonzultoval. Ony boli zrušené zo dňa na deň. To, že sme proste prijali nový zákon o financovaní a že bolo aj toto financovanie zmenené koncom minulého roka, tiež nikto s nami nekonzultoval. A tu už sa pripravuje nový zákon, takisto nie. Čiže ako keby politické elity nepovažujú za potrebné, aby poznali náš názor v tejto oblasti.“

Redaktorka: „K zmene financovania slovenskej inštitúcie došlo na sklonku roku 2022. K zmene voľby riaditeľa a k zlúčeniu rozhlasu a televízie už ale v roku 2011. Celé toto obdobie pretvárala debata o verejnoprávnosti. Historik médií vysvetľuje, čo bolo impulzom vzniku tohto pojmu v minulosti.“

Martin Groman, historik médií, Univerzita Karlova v Prahe: „Tá služba veřejnosti, u nás pojmenovávaná ako veřejnoprávnost, je koncept poválečný, především z Německa. Ta obrana proti zneužití vysílacích médií politikou.“

Redaktorka: „K zákonu o médiách veřejnej služby na Slovensku prišli viac ako tri stovky pripomienok, s ktorými sa aktuálne vysporiadáva ministerstvo kultúry. Medzinárodne združenie verejnoprávných médií EBU kritizovala pôvodný návrh ako nebezpečný pre demokraciu. Žiada, aby ho Slovensko prispôbilo medzinárodným štandardom a pripravovanému právu Európskej únie. Z Prahy Katarína Vítková, RTVS.“

(koniec príspevku: 19:22:04)

12. Odbornosť vyučovania sa znižuje
13. KDH odmieta právo na potrat v Charte EÚ
14. Koniec textilnej výroby na Kysuciach
15. Vážna dopravná nehoda pri Dunajskej Strede
16. Patentový úrad prijal rekordný počet žiadostí
17. Najdôležitejšie informácie k voľbám
18. Klienti centra budú voliť v kinosále
19. Červené nosy majú 20 rokov
20. New Jersey zasiahlo zemetrasenie
21. 30 rokov od smrti Kurta Cobaina
22. Psy rozumejú ľudskej reči
23. Neželaný obchvat
24. Na cintoríne v Žehre vládne chaos
25. Rekordný záujem o maratón
26. Akcia čisté hory a potoky v Pieninách
27. V Bratislave začala sezóna záhrad a fontán
28. Historická volebná schránka

19:51:00 – koniec programu *Správy RTVS*

- zvukovo-obrazový predel

- reklamný blok

- zvukovo-obrazové predely

- upútavka na povolebné programové formáty v súvislosti s prezidentskými voľbami

- informácia o večernom programe RTVS

19:53:59 koniec monitorovaného záznamu